

Kalvinizm "Meydan"daydı!

Ali Kırca Sabah
January 28, 2006

Son günlerde "karma cuma namazı"yla gündeme gelmiş görünen "Kalvinizm" tartışmaları yeni değildi. Meseleye ilgi duyanlar açısından çoktan "meydan"a çıkmış bir kavramdı.

Ne var ki; bilimsel bildirilerde, akademik yazılarda ve gazetelerin "derin" sayfalarında ya da sütunlarında hapsolmüştü. Birinci sayfalara taşınmak için; ocak ayının sonuna doğru patlayacak "sansasyonel" bir olayın beklenmesi gerekecekti.

Oysa, daha geçen aralık ayının sonuna doğru, bizim "Meydan", tek sütuna mahkum haberlerin önemini fark etmiş ve gün ışığına çıkarmaya karar vermişti.

Bu ilginç tartışmanın "Siyaset Meydanı"ndaki katılımcıları için davet; tam bir ay önce çıkarılmış, programsa önceki çarşamba gecesi gerçekleşmişti. Çok "yetkin" isimlerle üç saati aşkın bir süre tartışılmıştı.

"Karma namaz" olayından bir hafta önce...

"Kalvinizm" ilk defa ve herkes için "meydan"a çıkmıştı. Prof. Hüseyin Hatemi, Prof. Yaşar Nuri Öztürk, Prof. Mehmet Ali Kılıçbay ve gazeteciler Ahmet Taşgetiren, Cüneyt Ülsever ve Cengiz Çandar'la...

Ülsever'in şu günlerde köşesinde yazdığı gibi, programda; "İslam'la kapitalizmin bağdaşıp bağdaşmayacağı sorusu"na yanıt arıyorduk. Tartışmaya "baz" olarak da "European Stability Initiative" grubunun

yaptığı "İslami Kalvinistler: Orta Anadolu'da Değişim ve Muhafazakarlık" başlıklı çalışmayı almıştık.

Türkiye için çok yeni ve zorkavramlarla, akademik açıdan üst düzeyde bir tartışma oldu.

İslam üzerinde; kanaat önderi olarak bilinen isimlerin cevabını aradığımız soruya genelde "Hayır, bağdaşmaz!" yanıtını verdiği ortaya çıktı. "İslam'da Protestanlaşma" tepki gören bir kavramdı ve gelişmeydi onlara göre.

Siyaset Meydanı'ndan kısa süre sonra patlayan "karma namaz" tartışmalarında da "Protestanlaşma" iddiaları ortaya atıldı.

Oysa, bildiğimiz kadarıyla "Kalvinizm"; dinde reform olarak adlandırılabilir; "ibadet"e ilişkin ritüellerde bir değişim öngörmediği gibi, bu alanla hiç mi hiç ilgilenmiyordu.

"Kalvinizm"in önerdiği "ekonomik" bir modeldi yalnızca...

Her ekonomik altyapının, üstyapıda da kendi anlayışını dayatması zaman içinde mümkün olabilir miydi? Bu geleceğe dair zor ve kritik bir soru...

Ancak "modernist" İslami kanaat önderlerinden bile; "Kalvinizm"in bu sınırlı modeline ve "karma namaz" önermelerine kesin "ret" yanıtı gelmesi, bu "hamur daha çok su götürür" dedirtiyor.